

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 16. novembrī
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2023/0414(NLE)

15548/23
ADD 2

ECOFIN 1191
FIN 1170
UEM 357

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 16. novembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	SWD(2023) 375 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS "Latvijas atveseļošanas un noturības plāna analīze" Pavaddokuments dokumentiem Priekšlikums PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS, ar ko groza Īstenošanas lēmumu (ES) (ST 10157/21 INIT; ST 10157/21 ADD 1) (2021. gada 13. jūlijs) par Latvijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2023) 375 *final*.

Pielikumā: SWD(2023) 375 *final*

Briselē, 16.11.2023.
SWD(2023) 375 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

“Latvijas atveseļošanas un noturības plāna analīze”

Pavaddokuments dokumentiem

**Priekšlikums
PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,**

**ar ko groza Īstenošanas lēmumu (ES) (ST 10157/21 INIT; ST 10157/21 ADD 1)
(2021. gada 13. jūlijs) par Latvijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma
apstiprināšanu**

{COM(2023) 729 final}

Saturs

1. Kopsavilkums	2
2. Plāna izmaiņu mērķi	3
3. Plāna novērtējuma kopsavilkums	10
3.1. Visaptveroša un pienācīgi sabalansēta reakcija uz ekonomisko un sociālo situāciju.....	10
3.2. Saikne ar valstij adresētajiem ieteikumiem un Eiropas pusgadu.....	11
3.3. Izaugsmes potenciāls, darbvietu radīšana, ekonomiskā, institucionālā un sociālā noturība, Eiropas sociālo tiesību pīlārs, krīzes ietekmes mazināšana un sociāli teritoriālā kohēzija un konverģence.....	13
3.4. Princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”.....	13
3.5. Zaļā pārkārtošanās	14
3.6. Digitālā pārkārtošanās	15
3.7. Plāna paliekošā ietekme.....	16
3.8. Atskaites punkti, mērķrādītāji, uzraudzība un īstenošana	17
3.9. Izmaksas	17
3.10. Kontroles un revīzija	19
3.11. Saskaņīgums	19
3.12. <i>REPowerEU</i>	20
3.13. Pārrobežu vai daudzvalstu dimensija vai ietekme.....	21
I PIELIKUMS. Klimatiskais un digitālais devums.....	23

1. KOPSAVILKUMS

Latvijas ekonomikas noturību 2022. gadā skāra traucējumi piegādes ķēdēs, enerģijas cenu kāpums un lielā inflācija. Ņemot vērā ekonomiskās un ģeopolitiskās situācijas krasās izmaiņas sakarā ar neprovocēto Krievijas iebrukumu Ukrainā, Latvija 2023. gada 26. septembrī iesniedza mainītu atveseļošanas un noturības plānu (ANP), kurā bija ietverta arī *REPowerEU* nodaļa. Latvija ierosināja izmaiņas ANP saskaņā ar diviem juridiskajiem pamatiem. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. panta 1. punktu Latvija atzina, ka ANP objektīvu apstākļu dēļ daļēji vairs nav iespējams īstenot, un Komisijai iesniedza pamatotu lūgumu sagatavot Padomes īstenošanas lēmuma grozījumu priekšlikumu. Savukārt saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21.c pantu Latvija savā ANP iekļāva *REPowerEU* nodaļu.

Izmaiņas, kuras Latvija iesniedza saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. panta 1. punktu skar 35 sākotnējā plāna pasākumus. Turklāt Padomes īstenošanas lēmuma tekstā atklājās pārrakstīšanās kļūdas, kuru dēļ netiek atspoguļots Latvijas sākotnēji iesniegtā plāna saturs, un Latvija attiecīgi ierosināja labojumus.

***REPowerEU* nodaļā ir iekļauti pasākumi, kas palīdzēs risināt galvenās enerģētikas problēmas, ar kurām saskaras Latvija.** Ierosinātās jaunās reformas mērķis ir pārveidot valsts enerģētikas nozari, a) veicinot energokopienas, b) sekmējot atjaunīgās enerģijas pašpatēriņu un pašražošanu, c) optimizējot esošo pārvades un sadales tīklu izmantojumu, d) uzlabojot nosacījumus, kas ļautu palielināt ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojumu. Šī reforma palīdzēs risināt enerģētiskās nabadzības problēmu, veicinot energokopienas. *REPowerEU* nodaļā ierosinātās investīcijas ir vērstas uz to, lai palielinātu elektrotīkla jaudu, dotu iespēju integrēt atjaunīgos energoresursus (AER) un paātrinātu valsts elektrotīkla sinhronizāciju ar Savienības elektrotīklu, ievērojot Latvijai adresēto ieteikumu attiecībā uz enerģiju (2023. gada 4. KVAI). Investīcijas ir vērstas arī uz elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu digitalizāciju, modernizāciju un drošību, kā arī ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojuma palielināšanu. Paredzams, ka šie pasākumi palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus – visas Savienības interesēs nodrošināt apgādes diversifikāciju un samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, sekmējot ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojumu un palielinot atjaunīgās enerģijas īpatsvaru un paātrinot tās apguvi. Investīcijai 7.2.i. “Energoapgādes drošība un stabilitāte un sinhronizācija ar Savienības tīklu” un investīcijai 7.3.i. “Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija, digitalizācija un drošība” būs pārrobežu dimensija.

Pamatojoties uz iesniegtajām izmaiņām un *REPowerEU* nodaļu, Latvijas mainītajam plānam tiek piešķirts A reitings attiecībā uz visiem kritērijiem (tai skaitā diviem papildu kritērijiem attiecībā uz *REPowerEU* nodaļu), izņemot izmaksu kritēriju, par kuru plānam piešķirts B reitings (tāpat kā sākotnējā plāna novērtējumā) (skatīt 1. tabulu).

1. tabula. Kopsavilkums par plāna novērtējumu atbilstoši ANM kritērijiem

(1) Reakcijas sabalansēti ba	(2) Padom es ieteiku mi	(3) Izaugsme , darbviet as u. c.	(4) NBK	(5) Zaļais mērķrādītā js	(6) Digitālais mērķrādī tājs	(7) Paliekoša ietekme	(8) AP un M	(9) Izmaksas	(10) Kontroles sistēmas	(11) Saskanīgu ms	(12) <i>REPowerEU</i>	(13) Pārrobež u iet.
A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A

2. PLĀNA IZMAIŅU MĒRĶI

Latvijā 2022. gadā bija vērojams ievērojams vispārējs cenu pieaugums salīdzinājumā ar 2021. gadu, un Krievijas neprovocētās militārās agresijas pret Ukrainu dēļ kopš 2022. gada 24. februāra Latvijas ekonomika ir cietusi smagāk nekā vairākumā ES dalībvalstu. Kā norādīts 2023. gada ziņojumā par valsti¹, Latvijas enerģijas cenu inflācija 2022. gadā sasniedza 48,8 %, kas ievērojami pārsniedz eurozonas inflāciju, kura bija 37 %. Turklāt, tā kā energoprodukti veido lielu daļu no Latvijas patēriņa izdevumiem, enerģijas cenu kāpuma ietekme uz patēriņa cenu inflāciju ir bijusi lielāka nekā citās valstīs. Inflācija būvniecības nozarē 2022. gadā sasniedza 19,7 %. Papildus enerģijas cenu šokam ir traucēta no Krievijas un Baltkrievijas līdz šim importēto metāla un koksnes produktu, kā arī mēslošanas līdzekļu piegāde, kā rezultātā strauji pieauga to cenas, skatot jo īpaši lauksaimniecības un būvniecības nozari.

Latvija saskaņā ar ANP regulas 21. panta 1. punktu ir sniegusi pamatojumu, kāpēc tā objektīvu apstākļu dēļ vēlas mainīt 35 pasākumus. Latvija ir prasījusi piekrist tam, ka tā groza vairākus esošos ANP pasākumus tāpēc, ka tos vairs nav iespējams pilnībā īstenot, ņemot vērā tādus objektīvus apstākļus kā 2022. gadā piedzīvotā augstā inflācija un traucējumi piegādes ķēdēs. Papildus tam Latvija ir ierosinājusi mainīt pasākumus, lai ieviestu acīmredzami labākus alternatīvus risinājumus nolūkā sasniegt attiecīgo pasākumu sākotnējo mērķi. Turklāt vairāku mērķrādītāju sasniegšana ir aizkavējusies pieprasījuma trūkuma dēļ vai tāpēc, ka iepirkuma procedūras prasa ilgāku laiku, nekā sākotnēji paredzēts.

Ar Latvijas mainīto ANP sākotnējam plānam saskaņā ar ANM regulas 21.c pantu tiek pievienota *REPowerEU* nodaļa, kas paredz spēcīgu reakciju uz ģeopolitiskajām un enerģētikas problēmām, ar ko Eiropas Savienība saskaras kopš 2022. gada sākuma. Latvijā ir viens no augstākajiem atjaunīgās enerģijas īpatsvara rādītājiem ES, kaut arī šis īpatsvars periodā no 2020. gada līdz 2021. gadam vairs nepieauga. Latvijai nāktu par labu paātrināt vēja un saules enerģijas plašāku izmantošanu, ņemot vērā, ka tas būtu dzīvotspējīgākais ilgtermiņa risinājums atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanai. Latvijas ANP jau ir iekļauti pasākumi, kuru mērķis ir novērst regulatīvos šķēršļus sauszemes vēja enerģijas izvēršanai, un tagad, līdz ar *REPowerEU* nodaļas pievienošanu, Latvija ir paredzējusi investēt elektroenerģijas pārvades un sadales tīklos, lai tuvākajā nākotnē varētu integrēt lielāku variablās atjaunīgās enerģijas īpatsvaru. *REPowerEU* nodaļā ir iekļauti arī pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot elektroenerģijas sistēmas elastību (pieprasījuma reakciju un akumulāciju) un ieviest jaunu satvaru attiecībā uz energokopienām un pašpatērētājiem. Tās mērķis ir arī paātrināt Latvijas sinhronizāciju ar ES elektrotīklu, kas ir nepieciešama, ņemot vērā Krievijas neprovocēto agresiju pret Ukrainu. *REPowerEU* nodaļā ir arī paredzētas investīcijas ilgspējīgi iegūta biometāna ievades punkta izbūvē, kas ir pirmais nepieciešamais solis šā resursa izmantojuma palielināšanai valsts līmenī. Tādējādi *REPowerEU* nodaļā ierosinātie pasākumi veicinās Latvijas zaļo pārkārtošanos un palīdzēs risināt pašreizējās ar enerģētiku saistītās problēmas, kas apzinātas Latvijai adresētajos ieteikumos 2023. gada Eiropas pusgada ietvaros.

Turpmāk pa komponentiem ir uzskaitīti mainītā ANP un *REPowerEU* nodaļas galvenie elementi.

¹ SWD(2023) 614 final.

1. komponents. Klimata pārmaiņas un vides ilgtspēja

1.1.1.1.i. Konkurētspējīgs dzelzceļa pasažieru transports kopējā Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 3. mērķrādītāju, palielinot elektrificētā dzelzceļa tīkla garumu līdz 100 km un vienlaikus no investīciju saraksta svītrojot vienas stacijas rekonstrukciju. Tā ir arī ierosinājusi grozīt 4. mērķrādītāju, septiņus elektrovilcienus aizstājot ar akumulatoru elektrovilcienu uzlādes infrastruktūru, ieskaitot dzelzceļa līniju elektrifikāciju un elektroenerģijas apakšstacijas izbūvi, sakarā ar būvniecības izmaksām un piegāžu kavēšanos, un jaunu akumulatoru elektrovilcienu sertifikācijas procedūru.

1.1.1.2.i. Videi draudzīgi uzlabojumi Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 5. mērķrādītāju, sakarā ar pieaugušajām izmaksām augstas inflācijas dēļ samazinot iepirkamo elektrotransporta vienību skaitu no 21 uz 17. Vienlaikus Latvija ir ierosinājusi skaidri norādīt, ka pie šīs investīcijas pieder septiņu autobusu uzlādes staciju izbūve.

1.1.1.3.i. Pilnveidota veloceļu infrastruktūra. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 6. mērķrādītāju, samazinot jaunizbūvētas vai atjaunotas veloinfrastruktūras Rīgas pilsētā un Pierīgā mērķrādītāju no 60 km uz 52 km tāpēc, ka ir ievērojami palielinājušās būvniecības izmaksas un celtniecības materiālu lielā inflācija ir radījusi negatīvu ietekmi.

1.2.1.2.i. Energoefektivitātes paaugstināšana uzņēmējdarbībā kombinēta finanšu instrumenta veidā. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 12. mērķrādītāju, apstiprinātajiem projektiem paredzēto kopsummu palielinot no 72 miljoniem EUR līdz 108 miljoniem EUR atbilstoši investīciju pilnajām izmaksām.

1.2.1.4.i. Energoefektivitātes uzlabošana valsts sektora ēkās, t. sk. vēsturiskajās ēkās. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 18. mērķrādītāju, būvniecības izmaksu pieauguma dēļ samazinot publisko ēku ar palielinātu energoefektivitāti primārās enerģijas patēriņa paredzēto samazinājumu no 4456 MWh/gadā uz 3875 MWh/gadā.

1.3.1.2.i. Investīcijas plūdu risku mazināšanas infrastruktūrā. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 26. mērķrādītāju sakarā ar būvniecības izmaksu pieaugumu. Grozījumi ir divējādi. Pirmkārt, mērķrādītāja formulējums, kas sākotnēji bija izteikts kā aizsargātā platība hektāros, tiek mainīts uz pabeigtajiem projektiem aizsardzībai pret plūdu risku. Otrkārt, tiek mazināts mērķrādītāja sākotnējais vēriens – tagad paredzēts pabeigt 21 projektu, kas ietver sūkņu stacijas, aizsargdambjus un vienu kanālu (sākotnējais mērķrādītājs bija 59 000 hektāru).

2. komponents. Digitālā pārveide

2.1.1.1.i. Pārvaldes modernizācija un pakalpojumu digitālā transformācija, tai skaitā uzņēmējdarbības vide; 2.1.2.1.i. Pārvaldes centralizētās platformas un sistēmas; 2.1.3.1.i. Datu pieejamība, koplietošana un analītika. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi pārdalīt finansējumu šo pasākumu starpā, kā rezultātā neparedzētu izmaiņu dēļ attiecībā uz digitālo pakalpojumu sniegšanu ir jāgroza 29., 30., 32., 33., 34. un 39. mērķrādītājs.

2.1.2.2.i. Latvijas nacionālais federētais mākonis. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 35. un 36. mērķrādītāju, mainot tehnoloģisko risinājumu, kas izmantojams modernas IT arhitektūras un mākoņrisinājumu ieviešanai publiskajā pārvaldē, un tādējādi ierosinot labāku risinājumu, kā īstenot šo pasākumu.

2.2.1.r. Uzņēmējdarbības digitālās transformācijas pilna cikla atbalsta izveide ar reģionālo tvērumu. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 42. atskaites punktu, paplašinot reformas mērķgrupu, lai panāktu plašāku ekonomikas digitālo pārveidi, un tādējādi ierosinot labāku risinājumu, kā īstenot šo pasākumu.

2.2.1.1.i. Atbalsts Digitālo inovāciju centru un reģionālo kontaktpunktu izveidei. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 43. un 44. mērķrādītāju un iekļaut jaunu 44.a atskaites punktu. Priekšlikumā ir paredzēts paplašināt reformas mērķgrupu, lai panāktu plašāku ekonomikas digitālo pārveidi. Papildus tam Latvija ir ierosinājusi samazināt mērķrādītāju skaitlisko vērtību un grozīt to aprakstu, lai nodrošinātu piemērotāku mērīšanas veidu, kas atspoguļo pasākuma galveno mērķi. Kopumā šīs izmaiņas nozīmētu labāku risinājumu, kā īstenot šo pasākumu.

2.2.1.2.i. Atbalsts procesu digitalizācijai komercdarbībā. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 45. un 46. mērķrādītāju, paplašinot šīs investīcijas mērķgrupu, lai panāktu plašāku ekonomikas digitālo pārveidi, kā arī attiecībā uz abiem mērķrādītājiem norādot dotāciju nolīguma puses. Kopumā šīs izmaiņas nozīmētu labāku risinājumu, kā īstenot šo pasākumu.

2.3.1.r. Ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas atbalsta sistēmas pieaugušo izglītībai attīstība. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi koriģēt 55., 57. un 58. atskaites punkta aprakstu, jo ir rasts efektīvāks risinājums – viena vienota normatīvā regulējuma izstrāde –, kā arī labāks risinājums, kas paredz paralēli īstenot esošās un plānotās mācību shēmas. Šīs izmaiņas nozīmētu labāku risinājumu, kā īstenot šo pasākumu.

2.3.1.2.i. Uzņēmumu digitālo prasmju attīstība. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi samazināt 63. un 64. mērķrādītāju attiecībā uz uzņēmumu digitālajām prasmēm, jo ir pieaugušas mācību izmaksas.

2.3.1.4.i. Individuālo mācību kontu pieejas attīstība. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi samazināt 66. starpposma mērķrādītāju sakarā ar iepirkuma procesa neparedzētu aizkavēšanos.

2.3.2.1.i. Digitālās prasmes iedzīvotājiem, t.sk. jauniešiem. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 71. starpposma mērķrādītāju, jo neparedzētu regulatīvo šķēršļu dēļ to vairs nav iespējams īstenot.

2.3.2.3.i. Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajām grupām un izglītības iestādēs. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi svītrot 78. starpposma mērķrādītāju sakarā ar iepirkuma procesa neparedzētu aizkavēšanos, kā rezultātā kavējas pasākuma īstenošana.

2.4.1.1.i. Pasīvās infrastruktūras izbūve *Via Baltica* koridorā 5G pārklājuma nodrošināšanai; 2.4.1.2.i. Platjoslas jeb ļoti augstas veiktspējas tīklu “pēdējās jūdzes” infrastruktūras attīstība. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir

ierosinājusi svītrot 82. mērķrādītāju attiecībā uz *Via Baltica* koridora projektu, ņemot vērā nesaderību ar valsts atbalsta noteikumiem, ko plānošanas posmā nevarēja pilnībā paredzēt. Ņemot to vērā, Latvija ir ierosinājusi pārdalīt attiecīgo budžetu pasākumam, kas attiecas uz platjoslas vai ļoti augstas veiktspējas tīklu “pēdējās jūdzes” infrastruktūras pilnveidošanu, kā rezultātā 83. mērķrādītājs kļūst lielāks.

3. komponents. Nevienlīdzības mazināšana

3.1.1.4.i. Finansēšanas fonda izveide zemas īres mājokļu būvniecībai. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 102. mērķrādītāju, par vienu trešdaļu samazinot apstiprinātajos projektos paredzēto dzīvokļu skaitu sakarā ar būvniecības izmaksām, kas ir pieaugušas par 50 %, ņemot vērā traucējumus piegādes ķēdēs un celtniecības materiālu lielo inflāciju.

3.1.1.5.i. Izglītības iestāžu infrastruktūras pilnveide un aprīkošana. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi palielināt 106. galīgo mērķrādītāju no 20 skolām uz 21 skolu, izmantojot finanšu resursus, kas izbrīvējas, samazinot 108. mērķrādītāju pasākumā 3.1.1.6.i.

3.1.1.6.i. Pašvaldību funkciju īstenošanai un saistīto pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo bezizmešu transportlīdzekļu iegāde. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi samazināt 108. mērķrādītāju, jo galīgo mērķrādītāju iegādāties 15 skolas autobusus varēja sasniegt ar mazāku ANM finansējuma summu, nekā bija plānots sākotnēji. Latvija ir ierosinājusi pārdalīt izbrīvējušos summu pasākumam 3.1.1.5.i.

3.1.2.1.i. Publisko pakalpojumu un nodarbinātības pieejamības veicināšana cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi atlikt termiņu trim atskaites punktiem (113., 115. un 116.) un diviem mērķrādītājiem (114. un 117.) attiecībā uz publisko ēku un mājokļu modernizēšanu nolūkā uzlabot piekļūstamību personām ar invaliditāti sakarā ar traucējumiem piegādes ķēdēs, kas ir izraisījuši kavēšanos un būvniecības nozares izmaksu pieaugumu. Lai saglabātu sākotnējā mērķrādītāja vērienīgumu, Latvija ir ierosinājusi mazināt šā izmaksu pieauguma ietekmi, izmantojot pieejamo finanšu piešķirumu.

3.1.2.2.i. Prognozēšanas rīka izstrāde. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 119. un 120. atskaites punktu attiecībā uz prognozēšanas rīka izstrādi, atliekot to termiņu sakarā ar sarežģījumiem, kas radušies iepirkuma procesā.

3.1.2.3.i. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojuma noturība un nepārtrauktība. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 122. un 123. mērķrādītāju attiecībā uz jaunu ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu sniegšanu sakarā ar traucējumiem piegādes ķēdēs, kas ir izraisījuši kavēšanos un būvniecības nozares izmaksu pieaugumu. Latvija ir arī ierosinājusi pagarināt īstenošanas termiņu, kas nozīmētu galīgā mērķrādītāja sasniegšanu divarpus gadus vēlāk. Lai sasniegtu sākotnējo mērķi nodrošināt 852 jaunas ģimeniskai videi pietuvinātas aprūpes vietas, Latvija ir ierosinājusi, ka tiek būvēts mazāk ēku, bet ar lielāku ietilpību. Latvija turklāt ir ierosinājusi samazināt ar pašvaldībām noslēdzamo līgumu skaitu no 18 uz 17, lai būtu iespējams būvēt vairāk ēku Rīgā. Visbeidzot, lai kompensētu celtniecības izmaksu pieaugumu un saglabātu pasākuma sākotnējo

vērienīgumu, Latvija ir ierosinājusi palielināt projekta kopējo budžetu, izmantojot pieejamo finanšu piešķirumu.

3.1.2.4.i. Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu sinerģiska attīstība cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem drošumspējas veicināšanai. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 125. un 126. atskaites punktu, jo sakarā ar neparedzētām problēmām iepirkuma īstenošanā tos vairs nav iespējams īstenot termiņos, kas bija paredzēti sākotnējā ANP. Papildus tam Latvija ir ierosinājusi grozīt šo 125. un 126. atskaites punktu augstas inflācijas dēļ. Latvija ir ierosinājusi izmantot pieejamo finanšu piešķirumu 0,5 miljonu EUR apmērā, lai palielinātu projekta kopējo budžetu.

3.1.2.5.i. Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto iedzīvotāju iesaiste darba tirgū. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 128. atskaites punktu, jo šā pasākuma mērķa sasniegšanai var izmantot labāku risinājumu. Latvija norādīja, ka vairāku platformu vietā lietotājiem būtu ērtāk, ka ir tikai viens digitālais prasmju novērtēšanas rīks, kurā tiek piedāvāti divi prasmju testi.

5. komponents. Ekonomikas transformācija un produktivitātes reforma

Investīcija 5.1.1.1.i. Pilnvērtīga inovāciju sistēmas pārvaldības modeļa izstrāde un tā nepārtraukta darbināšana. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 155. mērķrādītāju un 156. atskaites punktu. Ir apzināts labāks risinājums, kā pārskatīt inovāciju sistēmas pārvaldības modeli, t. i., attiecībā uz katru viedās specializācijas pētniecības un inovācijas stratēģiju (*RIS3*) jomu par galveno koordinējošo struktūru norīkot stratēģiskās koordinācijas grupas, nevis Ekonomikas ministrijas un Latvijas attīstības aģentūras amatpersonas.

Investīcija 5.1.1.2.i. Atbalsta instruments pētniecībai un internacionalizācijai. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 157. atskaites punktu un 158. mērķrādītāju. Tā mērķis ir īstenot labākus alternatīvus risinājumus, lai nodrošinātu efektīvu atbalstu inovācijas kopu attīstīšanai. Sākotnējais plāns bija izveidot pa kompetenču centram uz katru *RIS3* viedās specializācijas jomu (tādas kopumā ir piecas), tomēr pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām kļuva skaidrs, ka dažas “dabiskās kopas” īsti nesakrīt ar specializācijas jomu kategorijām. Tāpēc Latvija izvēlējās modeli, kurā kopu skaits netiks noteikts, bet tās tiks izvēlētas atklātā konkursā, pamatojoties uz priekšlikumu objektīvajiem aspektiem. Tādējādi sistēmā tiktu nodrošināta lielāka elastība un iespēja grupēt kopas atbilstošāk tam, kā uzņēmumi paši būtu dabiski sadarbojušies. Lai gan šis pasākums uzlabos koordināciju ieinteresēto personu starpā, joprojām ir aktuālas problēmas, kas ir saistītas ar sistēmas sadrumstalotību. Turklāt atšķirībā no sākotnējās ieceres tiktu organizēti atsevišķi konkursi, t. i., attiecībā uz i) pētniecības un izstrādes atbalstu, ii) tīklošanās atbalstu un iii) daļību *IPCEI*.

6. komponents. Tiesiskums

Investīcija 6.1.2.1.i. Dzelzceļa rentgena iekārtu sasaiste ar *BAXE* un mākslīgā intelekta izmantošana dzelzceļu kravu skenēšanas attēlu analīzei. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 176. un 177. atskaites punktu, jo sakarā ar traucējumiem piegādes ķēdēs ir aizkavējusies vecās muitas kravu datubāzes (*BAXE*) savienošana ar jauno muitas datubāzi, un tas attiecīgi ir ietekmējis jaunās kravu attēlu analīzes ieviešanu. Pamatojoties uz to, Latvija ierosināja pagarināt īstenošanas termiņus.

Investīcija 6.1.2.3.i. Saņemto pasta sūtījumu muitas kontroles pilnveidošana lidostas MKP. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 180. atskaites punktu sakarā ar iepirkuma aizkavēšanos. Pamatojoties uz to, Latvija ierosināja pagarināt šā atskaites punkta īstenošanas termiņus.

Investīcija 6.1.2.4.i. Infrastruktūras izveide kontroles dienestu funkciju īstenošanai Kundziņsalā. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 181., 182., 183., 184. un 185. atskaites punktu sakarā ar iepirkuma aizkavēšanos, augstu inflāciju būvniecības nozarē un traucējumiem piegādes ķēdēs. Pamatojoties uz to, Latvija ierosināja pagarināt šā atskaites punkta īstenošanas termiņus, kā arī grozīt 183. un 185. atskaites punkta aprakstu, jo pasākuma paredzēto rezultātu vairs nav iespējams nodrošināt.

Investīcija 6.3.1.1.i. Publiskās pārvaldes modernizācija; 6.3.1.2.i. Publiskās pārvaldes profesionalizācija un administratīvās un kapacitātes stiprināšana. Pamatojoties uz Regulas 2021/241 21. panta 1. punktu, Latvija ir ierosinājusi grozīt 200. un 202. atskaites punktu. Attiecībā uz publiskās pārvaldes kompetenču satvara apstiprināšanu ir apzināts labāks risinājums. Pamatojoties uz to, Latvija ierosināja grozīt sākotnējā ANP noteiktos kvalitatīvos rādītājus.

7. komponents. REPowerEU nodala (jauns komponents)

Reforma 7.1.r. Valsts enerģētikas nozares pārveidošana. Šā pasākuma mērķis ir samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un attīstīt Latvijas potenciālu kļūt par zaļās enerģijas eksportētājvalsti. Ar šo reformu ir iecerēts i) ieviest tiesisko regulējumu, kas paredz energokopienų reģistrācijas un darbības nosacījumus un procedūras, un atbalstīt sabiedrības neaizsargātās grupas, ii) ieviest tiesisko regulējumu attiecībā uz pašpatērētājiem un mikrorāžošanas iekārtu īpašniekiem, iii) paredzēt nosacījumus esošo pārvaldes un sadales tīklu optimālākai izmantošanai, un iv) paredzēt nosacījumus, kas ļautu palielināt ilgtspējīgi iegūta biometāna ievadīšanu esošajā dabasgāzes tīklā.

Investīcija 7.2.i. Energoapgādes drošība un stabilitāte un sinhronizācija ar Savienības tīklu. Šīs investīcijas mērķis ir palielināt energoapgādes drošību un stabilitāti un atbalstīt valsts elektrotīkla sinhronizāciju ar kontinentālās Eiropas elektrotīkliem. Šī investīcija tiks izmantota jaunas 60 MW enerģiju uzkrājošo bateriju sistēma (*EUBS*) uzstādīšanai. Šī investīcija turklāt ietver palīgdarbības, kuru mērķis ir uzlabot kritisko infrastruktūru kibernetiskās drošības un nodrošināt pārvaldes tīkla stabilu darbību pēc sinhronizācijas, lai panāktu atjaunīgo energoresursu (AER) plašāku integrāciju valsts elektrotīklā.

Investīcija 7.3.i. Elektroenerģijas pārvaldes un sadales tīklu modernizācija, digitalizācija un drošība. Šī investīcija ietver šādas apakšinvestīcijas:

- pirmā ir vērsta uz valsts elektrotīkla jaudas palielināšanu nolūkā vairāk integrēt variablu atjaunīgo enerģiju;
- otrā ir vērsta uz pārvaldes elektrolīniju modernizēšanu nolūkā palielināt apgādes drošību un stabilitāti. Ar šo apakšinvestīciju ir paredzēts aizstāt vismaz 150 km esošo vidēja sprieguma gaisvadu elektrolīniju ar kabeļu līnijām;
- trešā ir vērsta uz enerģijas sadales tīklu digitalizāciju nolūkā panākt enerģijas plūsmu efektīvāku un elastīgāku pārvaldību. Ar šo apakšinvestīciju ir paredzēts ieviest progresīvu viedās sadales pārvaldības risinājumu un iepirkt un uzstādīt attālināti

vadāmus vidēja sprieguma slēdžus kabeļlīniju transformatoru apakšstacijās un līniju dažādos pārslēgšanas punktos;

- ceturtā ir paredzēta divu pētījumu veikšanai nolūkā palīdzēt Latvijai kļūt par zaļās enerģijas eksportētājvalsti un vidiskās ietekmes novērtējuma veikšanai projektam attiecībā uz pārvades elektrolīnijām, kas savienotu Ventspili, Brocēnus un Telšiai.

Investīcija 7.4.i. Ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojuma palielināšana. Šā pasākuma mērķis ir palielināt ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojumu saskaņā ar pārskatīto Atjaunīgo energoresursu direktīvu (ES) 2018/2001. Šā pasākuma ietvaros paredzētās investīcijas tiks izmantotas, lai izbūvētu jaunu reģionālo ilgtspējīgi iegūta biometāna ievades punktu (BIP) un iepirktu un uzstādītu jaunā reģionālā BIP pārvaldības IT risinājumu, kas ietver metāna un biometāna noplūžu atklāšanas un novēršanas risinājumu.

Papildus tam Padomes īstenošanas lēmuma tekstā ir konstatētas un attiecīgi labotas pārrakstīšanās kļūdas.

2. tabula. Jaunie un mainītie komponenti un attiecīgās izmaksas

Komponents	Statuss	Izmaksas (miljonos EUR)
1. komponents. Klimata pārmaiņas un vides ilgtspēja	Mainīts	676,207
2. komponents. Digitālā pārveide	Mainīts	361,293
3. komponents. Nevienlīdzības mazināšana	Mainīts	378,501
4. komponents. Veselība	Mainīts	181,5
5. komponents. Ekonomikas transformācija un produktivitātes reforma	Mainīts	196
6. komponents. Tiesiskums	Mainīts	37
7. komponents. <i>REPowerEU</i> nodaļa	Jauns	134,743

Citi aspekti, uz kuriem novērtēšanas kritēriji neattiecas

Attiecībā uz aprakstu par saskaņotību ar citām programmām, sabalsošanos ar jaunākajā eurozonai adresētajā ieteikumā norādītajām problēmām un prioritātēm, administratīvo organizāciju, dzimumu līdztiesību un iespēju vienlīdzību, apspriešanas procesu, dalībvalsts drošības pašnovērtējumu attiecībā uz digitālajām investīcijām un komunikācijas stratēģiju situāciju joprojām pienācīgi atspoguļo iepriekšējā dienestu darba dokumentā SWD(2021) 162 final.

Latvija ir paskaidrojusi, ka *REPowerEU* nodaļā iekļautajiem pasākumiem būs pozitīva ietekme uz iespēju vienlīdzību. Konkrēti, reforma 7.1.r. “Valsts enerģētikas nozares pārveidošana” palīdzēs risināt enerģētiskās nabadzības problēmu, tiesiskajā regulējumā par energokopienām ieviešot pienākumu vietējām un reģionālajām pašvaldībām daļu no energokopienā saražotās elektroenerģijas vai no tās gūtā ekonomiskā labuma novirzīt neaizsargātām sabiedrības grupām.

Pasākumiem, kas tiks finansēti no Atveseļošanas un noturības mehānisma, ir pilnībā piemērojami valsts atbalsta noteikumi. Eiropas Savienības līdzekļi, kas tiek nodrošināti ar dalībvalstu iestāžu starpniecību un pie kuriem pieder arī ANM līdzekļi, kļūst par valsts resursiem un var būt uzskatāmi par valsts atbalstu. Attiecīgi valsts atbalsta klātbūtnes gadījumā

par šiem pasākumiem ir jāpaziņo Komisijai, kurai tie ir jāatļauj, iekams dalībvalsts var piešķirt atbalstu, izņemot, ja šie pasākumi ietilpst pastāvoša atbalsta shēmā vai atbilst piemērojamajiem nosacījumiem, kas paredzēti grupu atbrīvojuma regulā, jo īpaši Vispārējā grupu atbrīvojuma regulā, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Ja pasākumi ietver valsts atbalstu un par to ir jāpaziņo, dalībvalstij ir pienākums paziņot Komisijai par šiem atbalsta pasākumiem pirms atbalsta piešķiršanas, kā paredzēts LESD 108. panta 3. punktā. Jāatzīmē, ka Latvijas ANP sniegtā analīze attiecībā uz valsts atbalstu nevar tikt uzskatīta par valsts atbalsta paziņojumu. Ja Latvija uzskata, ka konkrēts pasākums, kas iekļauts ANP, ietver *de minimis* atbalstu vai no paziņošanas prasības atbrīvotu atbalstu, Latvijas pienākums ir nodrošināt pilnīgu atbilstību piemērojamajiem noteikumiem.

3. PLĀNA NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

3.1. Visaptveroša un pienācīgi sabalansēta reakcija uz ekonomisko un sociālo situāciju

Latvijas mainītajā ANP, ieskaitot tā jauno *REPowerEU* nodaļu, ir paredzēts sabalansēts reformu un investīciju kopums, kas sekmēs Savienības ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, nosedzot visus sešus pīlārus, kas uzskaitīti Regulas (ES) 2021/241 3. pantā. Plāna izmaiņas, ieskaitot jauno *REPowerEU* nodaļu, ietekmē novērtējumu tikai attiecībā uz 1. pīlāra “zaļā pārkārtošanās” īstenošanu. Attiecībā uz pārējiem pīlāriem ierosināto ANP izmaiņu raksturs un apmērs neietekmē Komisijas novērtējuma rezultātus attiecībā uz sākotnējo plānu. Ar mainīto ANP ir vispusīgi nosegti visi seši pīlāri (skatīt 3. tabulu). Katrs pīlārs ir nosegts ar vismaz vienu komponentu, bet daži komponenti dod pienesumu vairākos pīlāros. Piešķirumi zaļajai un digitālajai pārkārtošanai (attiecīgi 42 % un 23 %) atbilst ANM regulā noteiktajiem mērķrādītājiem (attiecīgi 37 % un 20 %).

3. tabula. Jauno vai mainīto ANP komponentu atbilstība mehānisma sešiem pīlāriem

	Zaļā pārkārtošanās	Digitālā pārveide	Pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme	Sociālā un teritoriālā kohēzija	Veselība un ekonomikas, sociālā un institucionālā noturība	Rīcīpolitika kā nākamajai paaudzei
1. komponents. Klimata pārmaiņas un vides ilgtspēja	●		●			
2. komponents. Digitālā pārveide		●	●			●
3. komponents. Nevienlīdzības mazināšana		○		●		●
4. komponents. Veselība				●	●	
5. komponents. Ekonomikas transformācija un produktivitātes reforma			●			●
6. komponents. Tiesiskums		○			●	
7. komponents. <i>REPowerEU</i> nodaļa	●					

Apzīmējumi: “●” – komponentā paredzētās investīcijas un reformas pienācīgi nosedz attiecīgo pīlāru; “○” – komponents daļēji nosedz attiecīgo pīlāru.

1. pīlārs – zaļā pārkārtošanās

Latvijas mainītajā ANP, tai skaitā jaunajā *REPowerEU* nodaļā, lielāka uzmanība ir pievērsta zaļajai pārkārtošanai. Ir saglabāts sākotnējā ANP1. komponenta vispārējais vērienīgums un ir paredzams, ka visi *REPowerEU* nodaļā iekļautie pasākumi veicinās šo pārkārtošanos, samazinot atkarību no fosilajām degvielām un paātrinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu.

Ņemot vērā visas Latvijas paredzētās reformas un investīcijas, tās mainītais atveseļošanas un noturības plāns joprojām ir lielā mērā uzskatāms par visaptverošu un pienācīgi sabalansētu reakciju uz ekonomisko un sociālo situāciju un tādējādi dod pienācīgu pienesumu visos sešos pīlāros, kas minēti ANM regulas 3. pantā, ievērojot Latvijas konkrētās problēmas un finanšu piešķirumu. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.1. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.2. Saikne ar valstij adresētajiem ieteikumiem un Eiropas pusgadu

Kopumā Latvijas mainītais ANP ir uzskatāms par visaptverošu un pienācīgu reakciju uz Latvijas ekonomiskajām un sociālajām problēmām. Latvija turpina progresu agrāk apzināto problēmu risināšanā, tai skaitā īstenojot ANP iekļautos pasākumus. Mainītajā ANP ir paturēti sākotnējā plānā iekļautie seši komponenti un papildus *REPowerEU* nodaļā ir paredzēta jauna reforma un trīs jaunas investīcijas.

Latvijai 2022. un 2023. gadā adresētajos ieteikumos tā tika aicināta rīkoties piecās galvenajās politikas jomās: nodokļi, sociālā aizsardzība, veselības aprūpe, finansējuma pieejamība un enerģētika. Latvijai tika ieteikts paplašināt cita starpā īpašuma un kapitāla aplikšanu ar nodokļiem (2022.1.4., 2023.1.4.), kā arī stiprināt veselības aprūpes (2022.1.5., 2023.1.5) un sociālās aizsardzības (2022.1.6., 2023.1.6.) adekvātumu. Latvijai tika arī ieteikts uzlabot mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) piekļuvi finansējumam (2022.3., 2023.3.). Papildus tam Latvijai tika ieteikts samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām (2022.4.1., 2023.4.1.), paātrināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu (2022.4.2., 2023.4.2.), nodrošināt pietiekamu starpsavienojumu jaudu (2022.4.2., 2023.4.4.) un ar energoefektivitātes pasākumu palīdzību samazināt kopējo enerģijas patēriņu (2022.4.4, 2023.4.3.). Latvija tika arī aicināta pastiprināt politikas veidošanas darbu ar mērķi nodrošināt zaļās pārkārtošanās īstenošanai nepieciešamās prasmes un kompetences (2023.4.5.). Tā kā Latvijai paredzētā maksimālā finanšu iemaksa ir koriģējot samazināta, vispārējā novērtējumā nav ņemti vērā 2022. un 2023. gada strukturālie ieteikumi, kas nav saistīti ar enerģētikas problēmām.

Paredzams, ka *REPowerEU* nodaļa palīdzēs īstenot valstij adresētos 2022. un 2023. gada ieteikumus attiecībā uz enerģētiku. Īpaši ir gaidāms, ka reformu pasākums 7.1.r. ļaus samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Sagaidāms, ka arī investīciju pasākumi 7.2.i., 7.3.i. un 7.4.i. ļaus samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un paātrināt atjaunīgās enerģijas izmantošanu, palielinot ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantošanu, digitalizējot, modernizējot un padarot drošus valsts elektroenerģijas pārvades un sadales tīklus un palielinot elektroenerģijas akumulēšanu un jaudas. Tāpat gaidāms, ka tie ļaus nodrošināt pietiekamu starpsavienojumu jaudu un turpināt sinhronizāciju ar Savienības elektrotīklu.

Izmaiņas 1., 2., 3., 5. un 6. komponenta pasākumos nerada būtiskas izmaiņas pienesumā ievērojamas attiecīgajos Latvijai adresētajos ieteikumos norādīto problēmu daļas risināšanā un dažas izmaiņas palīdzēs īstenot daļu no 2023. gada ieteikumiem. Tātad mainītais plāns efektīvi risinās ievērojamu attiecīgajos Latvijai adresētajos ieteikumos (KVAI) norādīto problēmu daļu. Neviena reforma nav atiesta, un visos komponentos ir saglabāts reformu vērienīguma līmenis. Digitālā komponenta reformas attiecībā uz uzņēmumu digitalizāciju (2.2.1.r.) un pieaugušo izglītības atbalsta satvara izstrādi (2.3.1.r.) ir uzlabotas, precizējot mērķgrupas un ņemot vērā iepirkuma procedūru aizkavēšanos, tādējādi šis komponents joprojām palīdz īstenot Latvijai adresētos ieteikumus attiecībā uz digitalizāciju (KVAI 2020.3.7., 2019.3.5.) un prasmēm un pieaugušo izglītību (KVAI 2020.2.4., 2019.2.2., 2019.2.4.). Neraugoties uz investīciju daļēju īstenošanas aizkavēšanos un izmaksu pieaugumu, tikai viena investīcija tiek atiesta. Ir atiesta investīcija infrastruktūrā *Via Baltica* koridorā 5G pārklājuma nodrošināšanai (2.4.1.1.i.) un attiecīgie līdzekļi tiek pārdalīti, lai palielinātu mērķrādītāju attiecībā uz platjoslas vai ļoti augstas veiktspējas tīklu “pēdējās jūdzes” infrastruktūras pilnveidošanu (2.5.1.2.i.), tādējādi mainītais digitālās pārveides komponents joprojām būtiskā mērā palīdz īstenot Latvijai adresētos ieteikumus attiecībā uz digitālo pārveidi un infrastruktūru (KVAI 2020.3.7., 2019.3.5.) un prasmēm, tai skaitā digitālajām (KVAI 2020.2.4., 2019.2.2., 2019.2.4.). Ir pozitīvi vērtējams tas, ka ar veiktajiem grozījumiem nevienlīdzības mazināšanas komponentam tiek iedalīts papildu finansējums nolūkā pēc iespējas saglabāt plānu vērienīgumu, neraugoties uz augsto inflāciju, tādējādi mainītais nevienlīdzības mazināšanas komponents joprojām palīdz īstenot Latvijai adresētos ieteikumus attiecībā uz sociālo iekļaušanu (KVAI 2020.2.1., 2020.2.4., 2019.2.1., 2019.2.3), izmaksu ziņā pieejamiem mājokļiem (KVAI 2019.3.2.) un reģionālajām atšķirībām (KVAI 2019.4.1.). Turklāt līdz mainītā ANP iesniegšanas brīdim Latvija bija panākusi būtisku progresu to ieteikumu īstenošanā, kuri attiecas uz fiskālo politiku (2022.), nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu (2020.), krīzes ietekmes novēršanai paredzēto likviditātes atbalstu (2020.), kā arī publisko investīciju palielināšanu zaļajā un digitālajā pārkārtošanā 2022.).

Paredzams, ka *REPowerEU* nodaļa palīdzēs risināt ar enerģētiku saistītās problēmas (KVAI 2022.4., KVAI 2023.4.). Īpaši ir gaidāms, ka *REPowerEU* nodaļā iekļautā reforma, kas paredz pārveidot valsts enerģētikas nozari pasākums (7.1.r.) ļaus samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Sagaidāms, ka arī investīcijas 7.2.i., 7.3.i. un 7.4.i. ļaus samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un paātrināt atjaunīgās enerģijas izmantošanu, palielinot ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantošanu, digitalizējot, modernizējot un padarot drošus valsts elektroenerģijas pārvades un sadales tīklus un palielinot elektroenerģijas akumulēšanu un jaudas. Tāpat gaidāms, ka tās ļaus nodrošināt pietiekamu starpsavienojumu jaudu un turpināt sinhronizāciju ar kontinentālās Eiropas elektrotīkliem. Investīcija enerģiju uzkrājošo bateriju sistēmas uzstādīšanā ir paredzēta, lai papildinātu Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Polijas īstenoto pārrobežu sinhronizācijas projektu. ANP 1. komponentā ir ietvertas investīcijas publisko un daudzdzīvokļu ēku energoefektivitāti palielinoša renovācija, kas daļēji risina attiecīgo problēmu. ANP 2. komponentā ir ietverti pasākumi ar mērķi palielināt pieaugušo izglītošanos un uzlabot prasmju pārvaldību, tomēr mainītajā plānā nav paredzēti nekādi jauni politikas pasākumi, kas būtu vērsti uz zaļo prasmju nodrošināšanu.

Nemot vērā Latvijas paredzētās reformas un investīcijas, gaidāms, ka tās mainītais atveseļošanas un noturības plāns palīdzēs efektīvi risināt visas problēmas vai ievērojamu to problēmu daļu, kuras ir konstatētas attiecīgajos Latvijai adresētajos ieteikumos, vai tās problēmas, kuras ir konstatētas citos atbilstīgos dokumentos, ko Komisija ir oficiāli pieņēmusi Eiropas pusgada kontekstā, un līdz ar to mainītais atveseļošanas un noturības plāns ir uzskatāms par pienācīgu reakciju uz Latvijas ekonomisko un sociālo situāciju. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.2. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.3. Izaugsmes potenciāls, darbvietu radīšana, ekonomiskā, institucionālā un sociālā noturība, Eiropas sociālo tiesību pīlārs, krīzes ietekmes mazināšana un sociāli teritoriālā kohēzija un konverģence

Latvijas atveseļošanas un noturības plānā ierosināto izmaiņu raksturs un apmērs nerada būtisku ietekmi uz iepriekšējo novērtējumu (A reitingu) par plāna ietekmi uz Latvijas izaugsmes potenciālu, darbvietu radīšanu un ekonomisko, sociālo un institucionālo noturību un uz to, kā tas sekmēs Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu, tostarp veicinot rīcībpolitikas attiecībā uz bērniem un jauniešiem, un mazinās Covid-19 krīzes ekonomisko un sociālo ietekmi, tādējādi uzlabojot ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un konverģenci Savienībā.

3.4. Princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”

Sagaidāms, ka Latvijas mainītais ANP, tai skaitā *REPowerEU* nodaļa, turpinās nodrošināt, ka neviens plānā iekļautais pasākums nerada būtisku kaitējumu vidiskajiem mērķiem Taksonomijas regulas ((ES) 2020/852) 17. panta nozīmē. Neviens no Latvijas *REPowerEU* nodaļā ietvertajiem pasākumiem neparedz atkāpi no principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” (NBK).

Latvija ir veikusi un nodrošinājusi pienācīgu NBK novērtējumu par *REPowerEU* nodaļā iekļauto reformu un visām investīcijām. Latvija ir nodrošinājusi arī pārskatītos novērtējumus par mainītajiem pasākumiem, kuriem bija nepieciešams atjaunināt esošo novērtējumu. NBK novērtējumi ir veikti saskaņā ar metodiku, kas noteikta Komisijas tehniskajos norādījumos par NBK principa piemērošanu saskaņā ar ANM regulu (2021/C58/01). Plānā ir ietverti visi seši vidiskie mērķi, tas ir, klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās klimata pārmaiņām, ilgtspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība, pāreja uz aprites ekonomiku, piesārņojuma novēršana un kontrole un bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana. Novērtējumos ir ievērota divpakāpju pieeja, un novērtējumi ir veikti pasākumu līmenī, tas ir, katra reforma vai investīcija ir novērtēta atsevišķi. Vispirms ir novērtēts, vai pastāv risks, ka konkrētais pasākums varētu nodarīt būtisku kaitējumu no viena vai vairāku vidisko mērķu viedokļa (NBK novērtējuma 1. daļa). Ja analizē ir konstatēts risks, ir veikts detalizētāks novērtējums (NBK novērtējuma 2. daļa).

Pamatojoties uz Latvijas iestāžu sniegto informāciju, būtiska kaitējuma risks vai nu nav konstatēts, vai, ja risks ir konstatēts, ir veikts detalizētāks novērtējums, kas apliecina, ka attiecīgā pasākuma īstenošana neradīs būtisku kaitējumu.

Lielākā daļa izmaiņu Latvijas ANP izpaužas kā mērķrādītāju samazināšanu un īstenošanas atlikšana sakarā ar inflācijas radīto ietekmi un traucējumiem piegādes ķēdēs. Attiecībā uz mērķrādītāju samazināšanu NBK novērtējums nebija jāpārskata. Savukārt attiecībā uz pasākumiem, kas pārskatīšanas ietvaros ir būtiski mainīti vai ir ieviesti no jauna, tādi kā *REPowerEU* nodaļā iekļauti pasākumi, Latvija ir nodrošinājusi pārskatītus un jaunus NBK novērtējumus.

Ņemot vērā visu paredzēto pasākumu novērtējumu, gaidāms, ka neviens Latvijas mainītajā ANP, tai skaitā REPowerEU nodaļā, iekļauto reformu un investīciju projektu īstenošanas pasākums neradīs būtisku kaitējumu vidiskajiem mērķiem Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē (princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”). Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.4. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.5. Zaļā pārkārtošanās

Sagaidāms, ka *REPowerEU* nodaļā paredzētie pasākumi būtiski veicinās zaļo pārkārtošanos vai no tās izrietošo problēmjaūtājumu risināšanu, kā arī būtiski palīdzēs sasniegt Savienības 2030. gada enerģētikas un klimata mērķrādītājus un Savienības 2050. gada klimatneitralitātes mērķi, sagatavojot valsts energotīklu lielākai atjaunīgās enerģijas integrēšanai un palielinot ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojumu. Ar attiecīgo reformu ir paredzēts i) ieviest energokopienām, pašpatērētājiem un mikrorazošanas iekārtu īpašniekiem labvēlīgu satvaru, ii) paredzēt nosacījumus esošās pārvades un sadales infrastruktūras efektīvākai izmantošanai un iii) paredzēt nosacījumus, kas ļautu palielināt ilgtspējīgi iegūta biometāna ievadīšanu esošajā dabasgāzes tīklā. Investīcijas energoapgādes drošībā un stabilitātē un sinhronizācijā ar Savienības tīklu turpinās sekmēt Latvijas zaļo pārkārtošanos, palīdzot atteikties no fosilajām degvielām vispār un, konkrētāk, no enerģijas importa no Krievijas. Sagaidāms, ka investīcijas elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācijā, digitalizācijā un drošībā pavērs iespēju lielākā apmērā integrēt variablu atjaunīgo enerģiju, un tādējādi palīdzēs sasniegt Latvijas mērķi kļūt par tīrās enerģijas eksportētājvalsti. Investīcijas ilgtspējīgi iegūtā biometānā papildinās valsts darbu pie atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanas un to izmantojuma paātrināšanas. Tādējādi ir paredzams, ka visi *REPowerEU* nodaļā iekļautie pasākumi būtiski veicinās zaļo pārkārtošanos vai no tās izrietošo problēmjaūtājumu risināšanu.

Klimata mērķrādītājs

Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 VI pielikumā noteikto “klimatricības izsekojamības metodiku” klimata pārmaiņu jomas mērķu sasniegšanai paredzētie mainītā ANP (tai skaitā *REPowerEU* nodaļas) pasākumi atbilst 42 % no plāna kopējā piešķiruma (tātad pārsniedzot 37 % mērķrādītāju).

Turklāt saskaņā ar minētās regulas VI pielikumā noteikto “klimatniecības izsekojamības metodiku” klimata pārmaiņu jomas mērķu sasniegšanai paredzētie REPowerEU nodaļas pasākumi atbilst 100 % no šīs nodaļas kopējā piešķiruma (tātad pārsniedzot 37 % mērķrādītāju). Visas šajā nodaļā paredzētās investīcijas ir attiecināmas uz intervences jomu 033 “Viedas energosistēmas (tostarp viedtīkli un IKT sistēmas) un ar tām saistītās krātuves”.

Nemot vērā visu paredzēto pasākumu novērtējumu, gaidāms, ka mainītais atveseļošanas un noturības plāns, ieskaitot REPowerEU nodaļu, lielā mērā ļaus ievērojami veicināt zaļo pārkārtošanos un no tās izrietošo problēmu risināšanu, un tas nodrošina, ka klimata mērķrādītāja sasniegšanai ir paredzēti vismaz 37 % no plāna kopējā piešķiruma. Klimata mērķrādītāja sasniegšanai ir paredzēti vismaz 37 % arī no REPowerEU nodaļas kopējam lēstajam izmaksām. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.5. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.6. Digitālā pārkārtošanās

Mainītajā Latvijas ANP ir visumā saglabāts mērķu vērienīgums attiecībā uz digitālo pārkārtošanos. Mainītais ANP joprojām veicinās uzņēmumu, infrastruktūras jomas un publiskās pārvaldes digitālo pārkārtošanos, kā arī sekmēs digitālo prasmju pilnveidi. Mainītajā ANP ir ietvertas 26 reformas un investīcijas, kam ir digitālais mērķrādītājs, un to kopējais devums digitālajā pārkārtošanā saskaņā ar VII pielikumā noteikto “digitālās izsekojamības metodiku” ir 23 % (tātad pārsniedzot prasītos 20 %).

Latvija nav ierosinājusi mainītajā ANP iekļaut jaunus pasākumus, kas attiecas uz ekonomikas digitālo pārkārtošanos. Ir ierosināts mainīt vairākus pasākumus un vienu mērķrādītāju ir ierosināts svītrot, attiecīgo finansējumu pārdalot citam tā paša komponenta pasākumam. Pasākumu izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar to, ka ir rasti labāki risinājumi pasākumu īstenošanai, un to, ka izmaiņas vajadzīgas sakarā ar iepirkuma un īstenošanas aizkavēšanos, pārsvarā tāpēc, ka salīdzinājumā ar sākotnējiem plāniem ir neparedzēti ieilgušas sagatavošanas procedūras. Novērtējot sākotnējo ANP, 1. komponenta pasākums 1.2.1.5.i. attiecībā uz zaļo pārkārtošanos tika pareizi attiecināts uz intervences jomu 033 “Viedas energosistēmas (tostarp viedtīkli un IKT sistēmas) un ar tām saistītās krātuves”, uz kuru atbilstoši ANM regulas IV pielikumā noteiktajai metodikai attiecas klimatiskā devuma koeficients 100 % un digitālā devuma koeficients 40 %. Taču galīgajā tabulā attiecībā uz klimatisko un digitālo devumu, kas bija iekļauta SWD, kurš pievienots Komisijas priekšlikumam sniegt pozitīvu novērtējumu par sākotnējo ANP (SWD(2021) 162 final), attiecībā uz minēto pasākumu kļūdas pēc nebija norādīts 40 % digitālais devums. Šo ANP izmaiņu ietvaros Komisija atzina, ka saskaņā ar ANM regulas VI pielikumā paredzēto metodiku attiecīgajam pasākumam papildus klimatiskā devuma koeficientam 100 % būtu jāpiemēro arī digitālā devuma koeficients 40 %.

Nemot vērā minētos grozījumus, ANP digitālais devums pieaug līdz 23 %.

Mainītā ANP digitālais komponents joprojām nodrošina būtisku devumu visos digitālās pārveides aspektos un nosedz visus digitālās pārveides aspektus, īpaši attiecībā uz publiskā un privātā sektora digitālo pārkārtošanos, prasmēm un savienojamību. Saskaņā ar sākotnējā

ANP novērtējumu, kuru Komisija sniegusi (SWD(2021) 162 final, bija gaidāms, ka ANP paredzētie pasākumi lielā mērā ļaus būtiski veicināt digitālo pārkārtošanos un no tās izrietošo problēmu risināšanu un nodrošinās, ka digitālajiem mērķiem ir paredzēti vismaz 20 % no plāna kopējā piešķiruma. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.6. novērtējuma kritēriju tika piešķirts A reitings. Digitālais komponents joprojām strukturāli pievēršas vairākiem Latvijai svarīgiem digitālās pārkārtošanās problēmjaudājumiem. Paredzams, ka mainītais ANP joprojām būs vērsts uz pārmaiņu viešanu vidējā termiņā un ilgtermiņā ar mērķi uzlabot Latvijas ekonomikas konkurētspēju.

Paredzams, ka arī *REPowerEU* nodaļa veicinās digitālo pārkārtošanos un no tās izrietošo problēmjaudājumu risināšanu tādējādi, ka tiks investēts elektroenerģijas sadales un pārvades tīklu digitalizācijā un kritisko energoinfrastruktūru digitālajā drošībā. Tomēr, ka paredzēts Regulas (ES) 2021/241 21.c panta 5. punktā, aprēķinot plāna kopējo piešķirumu nolūkā piemērot minētajā regulā noteikto digitālā mērķrādītāja prasību, *REPowerEU* nodaļā iekļautās reformas un investīcijas neņem vērā.

Nemot vērā visu paredzēto pasākumu novērtējumu, gaidāms, ka mainītais atvēršanas un noturības plāns lielā mērā ļaus ievērojami veicināt digitālo pārkārtošanos un no tās izrietošo problēmu risināšanu, un tas nodrošina, ka digitālajiem mērķiem ir paredzēti vismaz 20 % no plāna kopējā piešķiruma (atskaitot REPowerEU nodaļā paredzētos pasākumus). Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.6. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.7. Plāna paliekošā ietekme

Izmaiņu vispārējais raksturs un apmērs neietekmē Latvijas izaugsmes potenciālu un ekonomisko un sociālo noturību vidējā termiņā. Izmaiņas investīcijās ir saistītas ar sarežģījumiem, ko radīja ekonomiski un ģeopolitiski problemātiskā situācija sakarā ar neprovocēto Krievijas iebrukumu Ukrainā un tā ietekmi uz piegādes ķēdēm un inflāciju. Šīs problēmas ir samērīgi un argumentēti atspoguļotas mainītajā ANP un nerada strukturālu ilgtermiņa ietekmi uz plānu. Konkrēti, gaidāms, ka ANP joprojām palielinās darbaspēka piedāvājumu ar tādiem pasākumiem kā prasmju pilnveide un pārkvalifikācija un palīdzēs privātajiem uzņēmumiem kļūt zaļākiem, digitālākiem un novatoriskākiem, pateicoties energoefektivitātes un pētniecības un izstrādes atbalsta pasākumiem.

Sagaidāms, ka *REPowerEU* nodaļā paredzētā jaunā reforma un investīcijas radīs paliekošu pozitīvo ietekmi uz Latvijas ekonomiku un sekmēs tās zaļo un digitālo pārkārtošanos. Sagaidāms, ka *REPowerEU* nodaļā paredzētā reforma un investīcijas radīs paliekošu ietekmi uz valsts enerģētikas nozari un veicinās zaļo pārkārtošanos, sekmējot energokopienas, pašpatēriņu un pašražošānu un pateicoties elektroenerģijas sadales un pārvades tīklu modernizācijai nolūkā risināt problēmjaudājumus, kas saistīti ar i) variablu atjaunīgo energoresursu integrēšanu lielākā apmērā, ii) atvienošanos no Krievijas un Baltkrievijas energosistēmām un iii) Latvijas mērķi kļūt par tīrās enerģijas eksportētājvalsti.

Latvijas atvēršanas un noturības plānā ierosināto izmaiņu raksturs un apmērs neietekmē iepriekšējo novērtējumu (A reitingu) attiecībā uz plāna paliekošo ietekmi.

3.8. Atskaites punkti, mērķrādītāji, uzraudzība un īstenošana

Latvijas ANP ierosināto izmaiņu raksturs un apmērs neietekmē iepriekšējo novērtējumu attiecībā uz ANP efektīvu uzraudzību un īstenošanu. Latvijas mainītā ANP atskaites punkti un mērķrādītāji auj pienācīgi uzraudzīt plāna īstenošanu. Atskaites punkti un mērķrādītāji atspoguļo pasākumu galvenos īstenošanas soļus un tādējādi ir atbilstīgi ierosināto izmaiņu īstenošanai. Katram pasākumam ir vidēji viens atskaites punkts un viens mērķrādītājs. Pirmais solis parasti ir atskaites punkts, kas iezīmē īstenošanas uzsākšanu; bieži tas ir attiecīgā tiesību akta vai konkursa sludinājuma publicēšana. Otrais solis attiecīgā gadījumā ir mērķrādītājs, kas ļauj uzraudzīt konkrēta mērķa sasniegšanu, piemēram, projektu skaits vai iznākums. Atskaites punkti un mērķrādītāji ir skaidri, atbilstīgi, pieņemami un pienācīgi, un tādējādi ļauj nodrošināt izsekojamību un verificēšanu.

REPowerEU nodaļā paredzētās jaunās reformas un investīciju īstenošana tiks novērtēta, balstoties uz skaidru, atbilstīgu un pienācīgu atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu. Reformai ir noteikti četri atskaites punkti, kas atspoguļo galvenos soļus un sasniedzamos rezultātus. Investīciju atskaites punkti un mērķrādītāji atspoguļo attiecīgos mērķus, izmaksu aplēses un orientējošos īstenošanas termiņus, kas ļauj nodrošināt to izsekojamību un verificēšanu.

Vispārējā organizatoriskā kārtība paliek tāda pati, un ir papildus nostiprināta ANP īstenošanas kārtības piemērotība. Ministru kabineta noteikumos par ANM investīciju veikšanu ir norādīti attiecīgie izslēgšanas kritēriji, kas ir paredzēti, lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību saskaņā ar Regulas 2018/1046² 136. pantu. Esošā ES fondu pārvaldības un kontroles sistēmā (KPVIS) tiek izmantota, lai ievāktu datus, kas ir Uzņēmumu reģistra un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra rīcībā, nolūkā pārbaudīt, vai nav izpildīti izslēgšanas kritēriji. Turklāt tiks veiktas atbilstošas horizontālas pārbaudes saskaņā ar Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.² pantu.

Latvija savā mainītajā atvēršanas un noturības plānā ir ierosinājusi kārtību, kas, kā gaidāms, ļaus pienācīgi nodrošināt efektīvu atvēršanas un noturības plāna uzraudzību un īstenošanu, tai skaitā attiecībā uz paredzēto grafiku, ierosinātajiem atskaites punktiem, mērķrādītājiem un saistītajiem rādītājiem. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.8. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.9. Izmaksas

Latvija ir iesniegusi individuālas izmaksu aplēses par visiem jaunajiem izmaksas radošajiem pasākumiem, kas ir iekļauti REPowerEU nodaļā. Latvija ir arī sniegusi

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012.

individuālu pamatojumu par visiem pasākumiem, kuru mainīšana rada izmaiņas izmaksu aplēsēs vai attiecīgajos mērķrādītājos, tai skaitā par grozījumos ierosināto mērķrādītāju izmaiņu samērīgumu.

Latvijas sniegtā informācija par izmaksām kopumā ir pietiekami detalizēta un pamatota. Latvija aplēses un pieņēmumus par izmaksām iesniedza, izmantojot standartveidnē sniegto tabulu galvenās informācijas un pierādījumu apkopošanai par izmaksām. Latvija iesniedza arī papildu apliecinātos dokumentus par izmaksu aplēsēm, tai skaitā konkursa piedāvājumus, informāciju par agrāk veiktiem salīdzināmiem ieguldījumiem, kā arī detalizētas izmaksu aplēses, ko sagatavojuši kvalificēti eksperti. Papildus Latvija iesniedza vairākas dažādos laika punktos sagatavotas būvniecības izmaksu prognozes, kas atspoguļoja inflācijas radīto izmaksu pieaugumu.

Izmaksu aplēšu un apliecināto dokumentu novērtējumā secināts, ka lielākā daļa izmaksu par jaunajiem pasākumiem ir pienācīgi pamatotas, saprātīgas un ticamas. Arī izmaiņas mainīto pasākumu izmaksu aplēsēs ir pietiekami pamatotas un samērīgas. Visbeidzot, atzīts, ka ANP lēstās kopējās izmaksas ir atbilstīgas izmaksu lietderības principam un ir samērīgas ar paredzamo ietekmi uz valsts ekonomiku un sociālo ietekmi.

Izmaksu saprātīgums

Kopumā pieņēmumi, kurus Latvija ir izmantojusi, lai aplēstu izmaksas, ko rada jaunie pasākumi, tai skaitā *REPowerEU* nodaļā iekļautie, nodrošina saprātīgu skaidrojumu par pasākumu galvenajiem izmaksu posteņiem. Aprēķini principā ir skaidri formulēti un ir iespējams noteikt izmantoto metodiku, pat ja attiecībā uz nedaudziem pasākumiem šī informācija nav tik detalizēta. Jaunie pasākumi, kas iekļauti Latvijas ANP, tai skaitā *REPowerEU* nodaļā, atbilst ANM regulā noteiktajiem atbilstības kritērijiem. Visas izmaksas ir radušās pēc 2020. gada februāra un attiecībā uz *REPowerEU* nodaļas pasākumiem – pēc 2022. gada februāra. Izmaksu aplēsēs nav iekļauts pievienotās vērtības nodoklis (PVN). Attiecībā uz pasākumiem, kuri saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. panta 1. punktu grozīti ar izmaksām saistītu iemeslu dēļ, ir sniegta pietiekama informācija par objektīvajiem apstākļiem, kuru dēļ nepieciešamas izmaiņas izmaksu aplēsēs vai attiecīgajos mērķrādītājos. Attiecīgi var konstatēt, ka izmaksu aplēses, ņemot vērā jaunus pasākumus, tai skaitā *REPowerEU* nodaļā iekļautos, un grozītos pasākumus, ir zināmā mērā saprātīgas.

Izmaksu ticamība

Jauno pasākumu, tai skaitā *REPowerEU* nodaļā iekļauto, lēsto izmaksu summa ir atbilstīga paredzēto reformu un investīciju būtībai un veidam. Attiecībā uz lielāko daļu šo pasākumu Latvija ir iesniegusi apliecinātos dokumentus un saites uz tiešsaistes avotiem, lai pamatotu izmaksu aplēses, tai skaitā sniegusi skaidrojumus, ja jauno pasākumu izmaksu aplēšu noteikšanai izmantoti agrāki projekti. Attiecībā uz dažiem pasākumiem izmaksu pamatojums bija balstīts uz apstākļu īpatnībām, kas ierobežoja iespēju novērtēt to ticamību. Ir sniegta pietiekama informācija par objektīvajiem apstākļiem, kuru dēļ nepieciešamas izmaiņas izmaksu aplēsēs vai attiecīgajos mērķrādītājos. Ņemot vērā ar izmaksu *ex ante* novērtējumu saistītos ierobežojumus, summas, kuras ierosināts finansēt, ir uzskatāmas par adekvātām, un var konstatēt, ka izmaksu aplēses ir zināmā mērā ticamas.

Dubultas finansēšanas novēršana

Latvija attiecībā uz katru jauno pasākumu, tai skaitā katru *REPowerEU* nodaļā iekļauto pasākumu, ir norādījusi, ka izmaksas, kas tiek finansētas no ANM, netiks vienlaikus finansētas no citiem Savienības finansējuma avotiem Kārtība ar mērķi novērst, atklāt un izbeigt dubultu finansēšanu līdz ar izmaiņām ANP nav mainīta.

Izmaksu samērīgums un lietderība

Mainītā Latvijas ANP kopējās izmaksas ir samērīgas ar paredzēto pasākumu gaidāmo sociālo un ekonomisko ietekmi. Paredzams, ka ANP palīdzēs efektīvi risināt ievērojamu KVAI norādīto problēmu daļu. ANP galvenie mērķi ir sekmēt divējādo pārkārtošanos, uzlabot Latvijas izaugsmes potenciālu, darbvietu radīšanu un ekonomisko, sociālo un institucionālo noturību, tādējādi samazinot valsts neaizsargātību pret satricinājumiem. ANP palīdzēs stiprināt sociālo kohēziju un sociālo aizsardzību un īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru. ANP uzlabos ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un konvergenci Savienībā. ANP ekonomiskā un sociālā ietekme apvienojumā ar pozitīvu novērtējumu attiecībā uz izmaksām norāda uz to, ka izmaksas atbilst lietderības principam.

Latvijas sniegtais pamatojums par mainītā atveseļošanas un noturības plāna lēsto kopējo izmaksu summu ir zināmā mērā saprātīgs un ticams, izmaksu lietderības principam atbilstīgs un samērīgs ar paredzamo ekonomisko un sociālo ietekmi valsts mērogā.

Latvija ir sniegusi pietiekamu informāciju un pierādījumus par to, ka mainītajā atveseļošanas un noturības plānā ietvertu reformu un investīciju lēstās izmaksas, ko paredzēts finansēt no mehānisma, netiek segtas no esoša vai plānota Savienības finansējuma.

Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.9. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams B reitings.

3.10. Kontroles un revīzija

Attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.10. novērtējuma kritēriju iepriekšējā novērtējumā tika secināts, ka Latvijas ierosinātie kontroles un revīzijas pasākumi ir pienācīgi (A reitings). Latvijas ANP ierosināto izmaiņu raksturs un apmērs neietekmē iepriekšējo pozitīvo novērtējumu, jo uz jauno reformu un investīcijām, kas iekļautas *REPowerEU* nodaļā, attieksies tās pašas revīzijas un kontroles procedūras, kas pašlaik ir spēkā attiecībā uz citiem plāna pasākumiem.

Latvijas atveseļošanas un noturības plānā ierosināto izmaiņu raksturs un apmērs nerada būtisku ietekmi uz iepriekšējo novērtējumu (A reitingu) attiecībā uz Latvijas ierosināto kontroles un revīzijas pasākumu pienācīgumu.

3.11. Saskaņīgums

Latvijas iesniegtais mainītais ANP ir strukturēts septiņos saskaņīgos komponentos, kas nodrošina sabalansētu un pienācīgu reakciju uz valsts galvenajiem problēmjaucājumiem. Ar ANP izmaiņām tiek grozīti seši esošie komponenti un tiek iekļauts vēl viens (septītais) komponents – *REPowerEU* nodaļa.

Spēkā esošā ANP grozījumi ir mērķtiecīgi, un tikai viens pasākums ir atmests. Tāpēc šie mērķtiecīgie grozījumi esošajā ANP nemaina iepriekšējo novērtējumu, ka plānā iekļautās reformas un investīcijas ir saskanīgas un savstarpēji pastiprinošas. Mainītajā ANP visiem komponentiem joprojām ir savstarpēji papildinoši mērķi, un nav nekādu pretrunu.

REPowerEU nodaļā iekļauto pasākumu pamatā ir konsekventa reformu pakete, kas ietver vienu reformu ar četrām apakšdarbībām un trīs investīcijas. Šie pasākumi kopā ar 1. komponentā iekļautajiem pasākumiem attiecībā uz klimata pārmaiņām un vidisko ilgtspēju nodrošina savstarpēji pastiprinošu reakciju uz valsts enerģētikas problēmām, kas saistītas ar energoapgādes drošību un atjaunīgās enerģijas īpatsvara palielināšanu. Reforma sekmēs tīkla pašreizējās jaudas efektīvu izmantošanu un veicinās pašražošanu. Investīcijas palielinās tīkla jaudu, tā ļaujot lielākā apmērā integrēt variablu atjaunīgo enerģiju, paātrināt valsts tīkla sinhronizāciju ar Savienības tīklu un palielināt akumulācijas jaudas. Visi šie pasākumi ir cieši saistīti ar 1. komponentā iekļautajām vējparku attīstīšanas reformām.

Lai veicinātu lielāku saskaņotību instrumentu vidū, jo īpaši ar Eiropas kohēzijas politikas fondiem, ir vēlams sabalansēts resursu teritoriālais sadalījums.

Latvijas atvērēšanas un noturības plānā ierosināto izmaiņu raksturs un apmērs nerada būtisku ietekmi uz iepriekšējo novērtējumu (A reitingu) attiecībā uz Latvijas ierosināto pasākumu saskanīgumu.

3.12. REPowerEU

Sagaidāms, ka *REPowerEU* nodaļā iekļautie pasākumi sekmēs Regulas (ES) 2021/41 21.c panta 3. punkta b), c) un e) apakšpunktā norādīto mērķu sasniegšanu. Paredzams, ka investīcijas ilgtspējīgi iegūta biometāna jomā ļaus palielināt šā resursa izmantojumu, izveidojot reģionālu biometāna ievades punktu un nosakot tiesisko regulējumu ilgtspējīgi iegūta biometāna ievadīšanai esošajā dabasgāzes tīklā. Savukārt investīcijas elektrotīkla modernizācijā, digitalizācijā un drošībā palielinās atjaunīgās enerģijas īpatsvaru un paātrinās tās izmantošanu tādējādi, ka tiks ieviesti viedi tīklu pārvaldības risinājumi gan pārvades, gan sadales līmenī un tiks palielināta valsts tīklu jauda, lai būtu iespējams lielākā mērā integrēt atjaunīgo enerģiju. Reformas mērķis ir risināt enerģētiskās nabadzības problēmu, izveidojot energokopienām labvēlīgu tiesisko regulējumu un saskaņā ar šo regulējumu ieviešot iniciatīvas neaizsargāto grupu atbalstam. Investīcijas stacionāras enerģiju uzkrājošo bateriju sistēmas izbūvē, paredzams, palīdzēs mazināt iekšzemes un pārrobežu enerģijas pārvades un sadales nepietiekamo caurlaidspēju, kas radusies, valsts tīklu pakāpeniski desinhronizējot no Krievijas un Baltkrievijas tīkliem. Šai investīcijai paredzēts arī sekmēt elektroenerģijas akumulēšanu un palielināt enerģētisko drošību.

REPowerEU nodaļā iekļautie pasākumi saskan ar Latvijas virzību uz Regulas (ES) 2021/41 21.c panta 3. punktā noteikto mērķu sasniegšanu, ņemot vērā sākotnējā ANP ietvertos pasākumus, kā arī citus valsts vai Savienības finansētus papildinošos vai papildu pasākumus. Investīcija 7.2.i. "Energoapgādes drošība un stabilitāte un sinhronizācija ar Savienības tīklu" papildina pārrobežu projektu, kas tiek finansēts no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta. Investīcija 7.3.i. "Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija,

digitalizācija un drošība” rada sinerģiju ar investīciju 1.2.1.5.i. “Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija”, kas bija iekļauta sākotnējā ANP. Nodaļas mērķi saskan ar darbu, ko Latvija veic, lai vēl vairāk samazinātu atkarību no fosilajām degvielām, paātrinātu zaļo pārkārtošanos un kļūtu par tīrās enerģijas eksportētājvalsti.

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām ietvaros speciālā likumdošanas portālā tika organizēta no 2023. gada 18. maija līdz 2023. gada 1. jūnijam pieejama sabiedriskā apspriešana par mainītā plāna un *REPowerEU* nodaļas projektu. Kopumā tika saņemtas 12 atbildes no četriem partneriem: biedrības “Zaļā brīvība”, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras un Latvijas IT klastera. Latvija norādīja, ka visas saņemtās piezīmes tika izskatītas kopā ar nozaru ministrijām un ieinteresētajām personām tika sniegti paskaidrojumi par turpmāko rīcību. Tā kā apspriešanās piedalījušos ieinteresēto personu izvirzītie priekšlikumi jau bija nosegti ar esošajiem pasākumiem, kas paredzēti valsts ANP vai citu ES fondu darbības programmās, Latvija precizēja, ka saņemtās piezīmes netika atzītas par relevantām *REPowerEU* pasākumu kontekstā.

Ņemot vērā visu REPowerEU nodaļā paredzēto pasākumu novērtējumu, ir sagaidāms, ka šī nodaļa līdz 2030. gadam lielā mērā efektīvi palīdzēs panākt enerģētisko drošību, Savienības energoapgādes diversifikāciju, atjaunīgo energoresursu lielāku izmantošanu un lielāku energoefektivitāti, enerģijas akumulācijas jaudas palielināšanu vai atkarības no fosilajām degvielām nepieciešamo samazināšanu. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.12. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

3.13. Pārrobežu vai daudzvalstu dimensija vai ietekme

Vērtējums attiecībā uz *REPowerEU* nodaļu ir tāds, ka tai lielā mērā ir pārrobežu vai daudzvalstu dimensija vai ietekme. *REPowerEU* nodaļā iekļautie pasākumi palīdzēs visā Savienībā palielināt energoapgādes drošību, ar viedo tīklu pārvaldības risinājumu palīdzību integrējot vairāk atjaunīgās enerģijas, modernizējot un padarot drošu elektroenerģijas infrastruktūru, kā arī paātrinot Baltijas valstu elektrotīklu sinhronizāciju ar Savienības tīklu. *REPowerEU* nodaļa arī palīdzēs mazināt atkarību no fosilajām degvielām, palielinot ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantojumu un investējot elektrotīkla modernizācijā, digitalizācijā un drošībā, lai būtu iespējams vairāk izmantot atjaunīgos energoresursus.

No četriem Latvijas *REPowerEU* nodaļas pasākumiem diviem ir pārrobežu un daudzvalstu dimensija un ietekme. Investīciju pasākums, kas paredz enerģiju uzkrājošo bateriju sistēmas (EUBS) uzstādīšanu, ir izstrādāts konkrēti ar mērķi papildināt Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Polijas īstenoto pārrobežu projektu, lai nodrošinātu Baltijas valstu elektroenerģijas tīklu pilnīgu sinhronizāciju ar kontinentālās Eiropas tīklu. Šī investīcija ietver arī palīgdarbības, kuru mērķis ir uzlabot kritisko infrastruktūru kiberdrošību un nodrošināt pārvades tīkla stabilu darbību pēc sinhronizācijas, lai panāktu atjaunīgo energoresursu (AER) plašāku integrāciju. Investīcijai elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācijā, digitalizācijā un drošībā arī ir pārrobežu un daudzvalstu dimensija un ietekme, jo paredzams, ka tā palīdzēs novērst enerģijas plūsmu sastrēgumus un veicināt AER integrāciju šajos tīklos. Abas investīcijas veido 99 % no *REPowerEU* nodaļas izmaksām.

4. tabula. REPowerEU pasākumi

REPowerEU pasākums	Izmaksas (miljonos EUR)	Devums, %
7.1.r. Valsts enerģētikas nozares pārveidošana	-	-
7.2.i. Energoapgādes drošība un stabilitāte un sinhronizācija ar Savienības tīklu	60,3	45 %
7.3.i. Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija, digitalizācija un drošība	72,9	54 %
7.4.i. Ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantošanas palielināšana	1,5	-

Ņemot vērā visu REPowerEU nodaļā paredzēto pasākumu novērtējumu, paredzams, ka nodaļā iekļautajiem pasākumiem lielā mērā būs pārrobežu vai daudzvalstu dimensija vai ietekme. Tādējādi attiecībā uz ANM regulas V pielikumā noteikto 2.13. novērtējuma kritēriju būtu piešķirams A reitings.

I PIELIKUMS. KLIMATISKAIS UN DIGITĀLAIS DEVUMS

Pasākuma/apakšpasākuma nosaukums (ar ID)	Budžets (EUR)	Klimatiskais		Digitālais	
		Interv. joma	Koef. % %	Interv. joma	Koef. % %
1.1.1.1.i.1. Konkurētspējīgs dzelzceļa pasažieru transports kopējā Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā (elektriskā ritošā sastāva iegāde)	74 400 000	067	100 %		
1.1.1.1.i.2. Konkurētspējīgs dzelzceļa pasažieru transports kopējā Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā (dzelzceļa modernizācija: TEN-T)	32 450 000	067	100 %		
1.1.1.1.i.3. Konkurētspējīgs dzelzceļa pasažieru transports kopējā Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā (dzelzceļa modernizācija)	40 250 000	069a	100 %		
1.1.1.2.i.1. Videi draudzīgi uzlabojumi Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā (tīrs pilsētas transports)	14 270 000	n. p. [1]	100 %		
1.1.1.2.i.2. Videi draudzīgi uzlabojumi Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta sistēmā (tīra pilsētas transporta infrastruktūra)	97 285 492	073	100 %		
1.1.1.3.i. Pilnveidota veloceļu infrastruktūra (riteņbraukšanas infrastruktūra)	34 514 008	075	100 %		
1.2.1.1.i. Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošana un pāreja uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu	57 282 000	025a	100 %		
1.2.1.2.i. Energoefektivitātes paaugstināšana uzņēmējdarbībā, ko valsts mērogā plānots ieviest kombinēta finanšu instrumenta veidā	120 586 000	024b	100 %		
1.2.1.3.i. Pašvaldību ēku un infrastruktūras uzlabošana, veicinot pāreju uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu un uzlabojot energoefektivitāti	29 304 000	026a	100 %		
1.2.1.4.i. Energoefektivitātes uzlabošana valsts sektora ēkās, t. sk. vēsturiskajās ēkās	23 956 000	026a	100 %		
1.2.1.5.i. Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija	80 000 000	033	100 %	033	40 %

Pasākuma/apakšpasākuma nosaukums (ar ID)	Budžets (EUR)	Klimatiskais		Digitālais	
		Interv. joma	Koef. % %	Interv. joma	Koef. % %
1.3.1.1.i.1. Glābšanas dienestu kapacitātes stiprināšana, īpaši VUGD infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes modernizācija (koeficients palielināts līdz 100 % – skatīt sākotnējā SWD(2021) 162 final 4.5. iedaļu)	36 630 000	025b	100 %		
1.3.1.2.i. Investīcijas plūdu risku mazināšanas infrastruktūrā	32 967 000	035	100 %		
2.1.1.1.i. Pārvaldes modernizācija un pakalpojumu digitālā transformācija, tai skaitā uzņēmējdarbības vide	13 677 280			011	100 %
2.1.2.1.i. Pārvaldes centralizētās platformas un sistēmas	68 707 920			011	100 %
2.1.2.2.i. Latvijas nacionālais federētais mākonis	12 490 800			055	100 %
2.1.3.1.i. Datu pieejamība, koplietošana un analītika	33 986 000			011	100 %
2.2.1.1.i. Atbalsts Digitālo inovāciju centru un reģionālo kontaktpunktu izveidei	10 000 000			010	100 %
2.2.1.2.i. Atbalsts procesu digitalizācijai komercdarbībā	40 000 000			010	100 %
2.2.1.3.i. Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanai uzņēmējdarbībā	24 300 000			010	100 %
2.2.1.4.i. Finanšu instrumenti komersantu digitālās transformācijas veicināšanai	45 143 000			010	100 %
2.2.1.5.i. Mediju uzņēmumu digitālās pārveides veicināšana	5 700 000			010	100 %
2.3.1.1.i. Augsta līmeņa digitālo prasmju apguves nodrošināšana	17 000 000			108	100 %
2.3.1.2.i. Uzņēmumu būtisko digitālo prasmju attīstība	20 000 000			108	100 %
2.3.1.3.i. Pašvadītas IKT speciālistu mācību pieejas attīstība	7 600 000			108	100 %
2.3.1.4.i. Individuālo mācību kontu pieejas attīstība	14 306 000			108	100 %
2.3.2.1.i. Digitālās prasmes iedzīvotājiem, t. sk. jauniešiem	12 632 000			108	100 %
2.3.2.2.i. Valsts un pašvaldību digitālās transformācijas prasmju un spēju attīstība	8 250 000			108	100 %

Pasākuma/apakšpasākuma nosaukums (ar ID)	Budžets (EUR)	Klimatiskais		Digitālais	
		Interv. joma	Koef. % %	Interv. joma	Koef. % %
2.3.2.3.i. Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajam grupām un izglītības iestādēs	15 000 000			108	100 %
2.4.1.2.i. Platjoslas jeb ļoti augstas veiktspējas tīklu “pēdējās jūdzes” infrastruktūras attīstība	16 500 000			053	100 %
3.1.1.6.i. Pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo bezizmešu transportlīdzekļu iegāde	10 000 000	n. p. [2]	100 %		
3.1.2.5.i. Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto iedzīvotāju iesaiste darba tirgū	28 710 000			016	40 %
6.1.1.1.i. Esošo analītisko risinājumu modernizācija	2 100 000			011	100 %
6.1.1.2.i. Jaunu analīzes sistēmu izstrāde	1 880 000			11	100 %
6.1.1.3.i. Personāla apmācības darbam ar analītisko platformu un konsultācijas	20,000			108	100 %
6.1.2.1.i. Dzelzeļa rentgena iekārtu sasaiste ar <i>BAXE</i> un mākslīgā intelekta izmantošana dzelzeļu kravu skenēšanas attēlu analīzei	3 000 000			11	100 %
7.2.i. Energoapgādes drošība un stabilitāte un sinhronizācija ar Savienības tīklu	60 343 378	033	100 %	033	40 %
7.3.i. Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija, digitalizācija un drošība	72 900 000	033	100 %	033	40 %
7.4.i. Ilgtspējīgi iegūta biometāna izmantošanas palielināšana	1 500 000	033	100 %	033	40 %

[\[1\]](#) Atvēršanas un noturības mehānisma regulas pielikumā sniegtā “Klimatīcības izsekojamības metodika” neparedz intervences jomas, kas ļautu klimatisko vai vidisko devumu atzīt elektriskajiem transportlīdzekļiem vai uzlādējamiem hibrīdelektriskajiem transportlīdzekļiem, izņemot pilsētas transportlīdzekļus, kuru intervences joma ir 074. Tomēr saskaņā ar regulas 18. panta 4. punkta e) apakšpunktu minēto metodiku “attiecīgi izmanto pasākumiem, kurus nevar tieši attiecināt uz kādu no VI pielikumā uzskaitītajām intervences jomām”. Pamatojoties uz to, Komisija visu kategoriju bezemisiju transportlīdzekļiem (ietver akumulatoru elektriskos transportlīdzekļus, degvielas elementa transportlīdzekļus un ar ūdeņradi darbināmus transportlīdzekļus) ir piemērojusi klimatiskā devuma koeficientu 100 %.

[2] Atvaseļošanas un noturības mehānisma regulas pielikumā sniegtā “Klimatrīcības izsekojamības metodika” neparedz intervences jomas, kas ļautu klimatisko vai vidisko devumu atzīt elektriskajiem transportlīdzekļiem vai uzlādējamiem hibrīdelektriskajiem transportlīdzekļiem, izņemot pilsētas transportlīdzekļus, kuru intervences joma ir 074. Tomēr saskaņā ar regulas 18. panta 4. punkta e) apakšpunktu minēto metodiku “attiecīgi izmanto pasākumiem, kurus nevar tieši attiecināt uz kādu no VI pielikumā uzskaitītajām intervences jomām”. Pamatojoties uz to, Komisija visu kategoriju bezemisiju transportlīdzekļiem (ietver akumulatoru elektriskos transportlīdzekļus, degvielas elementa transportlīdzekļus un ar ūdeņradi darbināmus transportlīdzekļus) ir piemērojusi klimatiskā devuma koeficientu 100 %.